

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

צו

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כב
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

נדפס בקשר עם יום הבהיר

י"א ניסן

יום הולדת

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

❧ ❧ ❧

יה"ר שבקרוב ממש נזכה להתגלות מלכותו לעין כל

ויוליכינו קוממיות לארצינו נאו ממש

❧ ❧ ❧

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הגדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניעונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. המחלוקת לגבי "חביתי כהן גדול", כאשר "לא מינו אחר גדול", כפי שפרשתנו על "חביתי כהן גדול" –

בכל יום (תמיד) חייב הכהן הגדול להביא (מביתו – מממונו¹) קרבן מנחה, "מחציתה בכוקר ומחציתה בערב".

מהי ההלכה כאשר, מת כהן גדול², לא מינו אחר תחתיו? על כך יש מחלוקת בין התנאים, "משל מי היתה קריבה" מנחת הכהן הגדול³: לדעת רבי שמעון היתה המנחה "משל ציבור" – מביאים אותה מכספי הציבור, ולדעת רבי יהודה "משל יורשים" – יורשי הכהן הגדול מביאים את קרבן המנחה, עד למינוי כהן גדול אחר⁴.

בגמרא⁵ מובאת ברייתא המבארת את הטעמים למחלוקת זו: רבי יהודה דורש על הפסוק⁶, "והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה", "דהכי משמע, הכהן המשיח כשמת, תחתיו אחד מבניו יעשה אותה", ואילו רבי שמעון לומד מן הפסוק⁷, "חוקת עולם" – "משל עולם" – משל ציבור, מתרומת הלשכה⁸.

מלשון המשנה, "משל מי היתה קריבה", וכן מלשונם של שני התנאים ומדבריהם, מובן, שחובת הקרבת המנחה (מדאורייתא⁹) כאשר "לא מינו אחר תחתיו" אינה חובה נפרדת מהקרבת

החביתין על ידי הכהן הגדול, כלומר, התורה לא חידשה חובה נוספת להקרבת חביתין כאשר מת הכהן הגדול, אלא זהו המשך ונכלל בחובת הקרבת המנחה כאשר הכהן הגדול עצמו מקריב. לפי זה יש לומר, שהמחלוקת לגבי אופן לימוד הפסוקים תלויה במחלוקת לגבי מהות קרבן "חביתי כהן גדול", גם כאשר הכהן הגדול עצמו מקריבו.

ב. "חביתי כהן גדול" – קרבן יחיד או ציבור?

לגבי מנחת "חביתי כהן גדול", אשר אמנם באה מממונו של הכהן הגדול ונקראת קרבנו, "חביתי כהן גדול"¹⁰, יש בכל זאת לחשוב אם היא נחשבת לחלוטין קרבן יחיד, או שהיא כעין קרבן ציבור¹¹.

יש לומר, שהדבר תלוי בטעמי הקרבן:

ב"ספר החינוך"¹² מוסבר, "משרשי המצוה, לפי שהכהן הגדול הוא השליח בין ישראל

(10) כן נקרא בכ"מ – ראה משנה מנחות ג, ב. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג הי"ח. ועוד.

(11) להעיר מפיה"מ להרמב"ם בהקדמתו לסדר קדשים בד' סוגי קרבנות: "והסוג הרביעי קרבן יחיד כעין קרבן צבור כו' (ומפרש) אבל דמיון סוג זה לקרבן ציבור לפי שהוא דוחה את השבת ואת הטומאה כמו קרבן צבור" – והרי גם חביתי כה"ג דוחין את השבת ואת הטומאה (תו"כ פרשתנו שם, יג"ד. מנחות ג, סע"ב ואילך. רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם). [אלא שלא הביא בפיה"מ שם חביתי כה"ג כסוג זה, מכיון שמדבר שם רק בנוגע לקרבנות מבע"ח (ולא במנחות), כמבואר בתחלת (וסוף) ההקדמה]. וראה משנה למלך הל' ק"פ פ"א ה"ג שנתפסק אם הוא כקרבן צבור שקרב בבמה. ובחסדי דוד לתוספתא זבחים פ"ג כתב בפשטות שדינו כקרבן צבור שקרב בבמה, ע"פ פיה"מ הנ"ל. וראה לקמן בפנים (ס"ג) בדעת הרמב"ם.

ולזהעיר שבהגדרת המ"ע דחביתי כה"ג כתב הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין שם), "מ"ע להקריבן בכל יום", ובסהמ"צ מ"ע מ, שצונו שיקריב כהן גדול בכל יום תמיד", ולא כתב שנצטוו הכה"ג שיקריב וכיו"ב (וע"ד מ"ש"כ במ"ע כד, כה, כו, כז, ל. ועוד). וראה לשונו במנין המצוות שלו (מ"ע מ) שבריש ספר הירד ובהכתרת הל' תמידין ומוספין מצוה זו (אלא שמשם אין רא' כ"כ, כי כותב בקיצור ומפרט רק מן העושה).

(12) מצוה קלו.

(* הועתק מתרגום קאפא. ובפיה"מ לשפנינו בכמה שינויים אבל בתוכן דומה.

(1) ג, ו.
 (2) מנחות ג, ב. וראה תו"כ פרשתנו שם. תוספתא שם פ"ג, ה.
 (3) מנחות נא, ב (במשנה). תו"כ פרשתנו שם, טו.
 תוספתא שם פ"ג, ו. וראה ירושלמי שקלים פ"ז ה"ג.
 (4) ראה פרש"י מנחות שם ד"ה הכהן. וראה לקמן הערה 24.
 (5) מנחות שם. ועד"ז בשאר המקומות שבהערה 3.
 (6) פרשתנו ו, טו.
 (7) ל' חידושי הרשב"א מנחות שם. וכ"ה לפי פרש"י מנחות שם – ראה שטמ"ק לפרש"י שם, "דהכי משמע הכהן המשיח שמת תחתיו (אחד כו')". רע"ב למשנה שם. בתו"כ, תוספתא וירושלמי הנ"ל הובא מהפסוק (בדרשת ר"י) רק "מבניו יעשה (אותה)". וראה גם קרבן אהרן לתו"כ שם "תחתיו" – ובמקומו כאשר מת הוא, מבניו יעשה זה הקרבן". וראה בשאר מפרשי התו"כ.
 (8) לשון פרש"י מנחות שם. וראה עוד אופנים ב, משל עולם" (לדעת ר' שמעון) בתוספתא וירושלמי שם ובמפרשים שם.
 (9) ראה מנחות שם בסוף העמוד.

מנגד לבנ"י, עד שהנצחון הביא לכך, שהשונא ישחרר, באופן טוב, חלק משבויי-המלחמה וכו', כמדובר בפרטיות לפנ"ז.

ובודאי ימשיך הקב"ה להראות נסים ונפלאות, עד – ועיקר – "אראנו נפלאות" בגאולה האמיתית והשלימה,

שהמלחמות באותו חלק בעולם ("מלך פרס" עם "מלך ארם") הן מהסימנים שמיד באה הגאולה ע"י משיח צדקנו, כדאיתא בילקוט שמעוני¹, ובלשונו, ש"בני אל תתיראו . . הגיע זמן גאולתכם", ו"מלך המשיח עומד על גג ביהמ"ק והוא משמיע להם לישראל ואומר, ענוים הגיע זמן גאולתכם!"

לקוטי

צו

שיחות

ג. ההסבר ללשון הרמב"ם "עבור כפרתו"

לפי האמור לעיל, שלדעת רבי יהודה צריך להביא את הקרבן "משל יורשים" כיון שהקרבן קשור לכהן הגדול עצמו, יובנו דברי הרמב"ם בהלכה זו:

הרמב"ם²⁰ פוסק: "מת כהן גדול בשחרית אחר שהקריב חצי העשרון ולא מינו כהן אחר, מביאים היוורשים עשרון שלם עבור כפרתו".

ולכאורה, אין מובן: מהי משמעות התוספת, שהיורשים מביאים את הקרבן "עבור כפרתו"? ומנין לומד זאת הרמב"ם?

ההסבר לכך הוא: בכך רומז הרמב"ם לטעם, מדוע ההלכה היא ש"מביאין היוורשין". וכן, יש בכך ענין נוסף: לכאורה, מכך שרבי יהודה משנה מלשון הפסוק "מבניו יעשה אותה", ואומר "יורשין" מובן, שאין הכוונה דוקא לבנים זכרים, שהם כללית ראיים להביא מנחת חביתין:

לא רק אם אחד מבניו ראוי למלא את מקומו, וממילא הוא כבר עתה כהן גדול בכח, ויהיה מאוחר יותר כהן גדול, אלא אפילו בניו סתם, שהנם, ויישאר, כהנים רגילים, הרי הם מביאים מנחת חביתין ביום שמתחנכים לכהונה, אלא כיון אף אם לכהן הגדול אין בנים זכרים, ויורשיו הן בנות²¹ – חייבות הן להביא את מנחת החביתין²².

לאביהם שבשמים, כלומר, כי הוא הנושא תפלה אליו בעדם ועל ידי תפלותיו ומעשה קרבנותיו מתכפרים הם, ולכן ראוי לאיש כזה להיות לו קרבן מיוחד תמיד כמו תמידי הציבור .. ולמען זאת יועיל לו ולהם – לפי זה יוצא, שמנחת החביתין של הכהן הגדול היא לכפרת הציבור, בדומה לתמידי הציבור. ובמיוחד, שמקריבים את מנחת חביתין הכהן הגדול יחד עם קרבן התמיד¹³.

אך נראה שמפרשים רבים סוברים, שהקרבן קשור לכהן הגדול עצמו בלבד, כיחיד. כפי שמובן מן הטעמים שמסבירים על כך מפרשי טעמי המצוות. לדוגמא: האברבנאל¹⁴ מזכיר כמה וכמה טעמים וביניהם¹⁵ "כדי להכניס לפני השם בעונה ובסימני דלות כעני ואביון הנצב לפני אדון כל הארץ"¹⁶. "שרצה השם שבכל יום יהיו קרבים לפניו קרבן יחיד וקרבן ציבור... דרך כלל ודרך פרט..."¹⁷.

ולפי זה יש לומר, שהמחלוקת שלעיל, לגבי כהן גדול שמת ו"לא מינו אחר תחתיו, משל מי היתה קריבה", תלויה בשני סוגי טעמים אלו: אם סוברים שקרבן הכהן הגדול הוא כקרבן ציבור, יוצא, שכאשר אין כהן גדול, צריך להביא את הקרבן מכספי הציבור¹⁸.

אך אם סוברים שקרבן הכהן הגדול אינו קשור לציבור, אלא לכהן הגדול כיחיד, הרי שכאשר הכהן הגדול מת, צריכים יורשיו להביא קרבן זה¹⁹:

(13) רמב"ם הל' תמידין ומוספין שם.

(14) בפרשתנו עה"פ.

(15) ענין הנ"ל מודגש גם בג' טעמים הראשונים שבאברבנאל שם (משא"כ משאר ה' הטעמים שם אין ראי' כ"כ לענייננו. ע"ש).

(16) טעם ה' שם.

(17) טעם ה"ט.

(18) כן משמע לכאורה מתוס' ישנים יומא נ, א ד"ה ולטעמין (בתירוץ הב'). ריב"א שם ד"ה לאו (בת"י הב'), עיי"ש – לדעת ר"ש חביתין כה"ג (גם כשהוא מקריב) נק' קרבן צבור.

ולעזיר דגם לפי מה ד.תקיננו דלגבי מיוורשים" לדעת ר"ש (מנחות שם) – כתבו באחרונים שהכוונה שיגבו מהיורשים חובת הציבור, והיורשים ימסרו לציבור יפה יפה (קרבן אורה למנחות שם. ועוד. וראה צפע"ג על הרמב"ם הל' שקלים פ"ד ה"ד ובהנסמן לקמן הערה 20).

(19) ועפ"ז יובן מש"כ בתוד"ה שתהא מנחות שם: והא

דבעי לקמן לרבי יהודה האי כליל תקטר מאי עביד ל' כיון דההוא מנחת כהנים פשיטא דכולה כליל ולא איצטרך אלא לר"ש דקסבר משל עולם תהא.

ואף שע"פ הנ"ל, הרי לדעת ר"ש גם כשהכה"ג מקריב ה"ז כעין קרבן צבור (ואעפ"כ כולה כליל) – מ"מ מובן דשאני כשבא משל צבור ממש מאשר כשהוא מקריב מממונו, ולכן צריך לימוד מיוחד דגם כאשר נקרב משל ציבור כליל כולה. וראה לקמן בפנים סעיף ה.

(20) הל' תמידין ומוספין פ"ג. בביאור דברי הרמב"ם (ובפרט לתרוץ הסתירה מהל' שקלים פ"ד ה"ד – ראה מפרשי הרמב"ם ובהמובא באנצקלופדי' תלמודית ע' חביתין ע') תקנא ואילך) וש"נ. תו"ש פרשתנו עה"פ אות קמו.

(21) כ"כ במנ"ח שם. וראה צפע"ג על הרמב"ם הל' שקלים שם. אבל בשפת אמת למנחות שם כתב דאין החביתין באין אלא מבנים זכרים.

(22) בתו"ש שקלים (פ"ז מ"ו), דאם לא ירשו שלא יהיו מחוייבין להביא מביתם ולהכי קרו להו יורשים" (וראה גם רש"ש מנחות שם). אבל לכאורה, לפי"ז הו"ל לר"י להודיע

וצריך עיון: מנין לומד רבי יהודה חידוש זה, שגם יורשים אלו – סתם, כולל בנות – צריכים להביא את הקרבן, ולא רק „בניו“, כמוזכר בפסוק?

על כך מתרץ הרמב"ם, שהקרבן אינו של היורשים כשלעצמם, אלא „עבור כפרתו“, לכפרת המוריש²³, כי חביתי הכהן הגדול הם לכפרת הכהן הגדול²³, ולכן אין זה קרבנם שלהם, אלא כקרבן המוריש והם מביאים יורשים את ה„קרבן של אביהם“²⁴.

ד. השאלות על פירושי רש"י על הפסוקים „והכהן המשיח תחתיו...“

לפי הסבר זה על חביתי הכהן הגדול, שהם כעין קרבן ציבור ושניתן אף לומר שהם קרבן יחיד של הכהן הגדול, מובן גם פירוש רש"י על הפסוק²⁵, „והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אותה.. כליל תקטר“.

רש"י מצטט את המילים „המשיח תחתיו

דין זה בפירוש (ולא רק לרמזו בלשון „יורשין“). ומכש"כ הרמב"ם שהוא ספר הלכות (אלא שאינו רגיל להביא דינים מחודשים – די מלאכי – כללי הרמב"ם אות ה).

(23) ועד"ז כתב ברבינו גרשום שם (גב, א ד"ה ומלתא – אבל ברעת ר"ש), כגון כ"ג שמת דאם היו היורשים מביאין בעבורו היו מביאין ולא בעבור עצמן“.

(23*) ולשונו הרמב"ם (הג"ל הערה 11) י"ל ואכ"מ.

(24) ראה בארוכה צפע"ג שם. ועפ"ז מביא הא דהבנים יכולים להביא קרבן אע"פ שהם אוננים. ועוד. עיי"ש ובמכתבי תורה מכתב קמו, קמט. אבל לדבריו, הרי דין הרמב"ם הוא רק אאותו היום עצמו ומת הטעם משום שנתעבדו נכסיו. ע"ש*. משא"כ בהימים שלאח"ז נפסק בהל' שקלים שם דבא מתרומת הלשכה משל צבור. ועד"ז ביארו כמה מפרשים – ראה בהנמסר בהערה 20.

אבל בלחם משנה בהל' תמידין ומוספין שם, דהא דפסק הרמב"ם בהל' שקלים הוא רק מהתקנה דקריבה משל צבור ובוה פסק כר"ש, ובדין תורה פסק כר"י דבא משל יורשים. ולפ"ז לדעת הרמב"ם מובן בפשטות, דכאשר הכה"ג עצמו מקריב החביתין ה"ה כולו קרבן יחיד, וכפשטות לשונו הל' מעשה הקרבנות פ"ב ה"ד. ובפיה"מ בהקדמתו למס' מנחות. ואכ"מ.

(25) פרשתנו ו, טו.

* בהשמוטת לצפע"ג שקלים שם (הפלאה נר. א) כתב: אך י"ל דר"י ס"ל דלעולם כן. ועד"ז כתב במכתבי תורה שם. ולכאורה כן מפורש ברש"י מנחות שם. כנ"ל הערה 4. וראה חסדי דוד לתוספתא שם.

מבניו“ ומפרש „המשיח מבניו תחתיו“. לאחר מכן הוא מצטט את המילים „כליל תקטר“ ומפרש: „אין נקמצת להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל“.

ב„דיבור המתחיל“ הראשון אין מובן, כפי שמדייקים המפרשים²⁶: מהי כוונת רש"י בפירושו, שבו הוא .. הופך את סדר המילים בפסוק? מה משתנה או נוסף על ידי כך בהבנת הפסוק?²⁷

גם ב„דיבור המתחיל“ השני תמוה: מה מחדש כאן רש"י? למילים „כליל תקטר“ יש בפשטות משמעות אחת בלבד, שמקטירים אותה כולה על גבי המזבח, ולא נשאר דבר לאכילה!²⁸

יותר מכך: רש"י עצמו כבר אמר לפני כן²⁹ „אין לי .. אלא מנחת ישראל שהיא נקמצת, מנחת כהן שהיא כליל...“ – ולא הוסיף לכך הסבר. כלומר, הביטוי „כליל“ מובן בפשטות, שמקטירים את הקרבן כולו²⁹. מדוע, אפוא, צריך רש"י לבאר זאת כאן, ובהרחבה רבה – „אין נקמצת להיות שיריה נאכלין אלא כולה כליל“?

בהמשך, על הפסוק הבא³⁰ – „וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל“ – מפרש רש"י את המילה „כליל“ – „כולה שוה לגבוה“. ותמוה מאד: תחילה משתמש רש"י במילה „כליל“ ללא שום הסבר, לאחר מכן הוא מביא שמשמעותה „אין נקמצת...“, ורק לאחר כל זאת הוא מסביר את המילה „כליל“?

ה. ההבדל בין „כליל תקטר“ לבין „כליל תהיה“

ויש לומר, שההסבר לכל זה הוא: השאלה בפסוק שאותה רוצה רש"י להסביר היא לגבי ההבדל הלשוני שבין שני הפסוקים:

26) רא"ם, גו"א, שפ"ה, ח"י ופי' מהר"ק. ועוד.

27) וראה במפרשים שם מה שביארו.

28) פרשתנו ו, ז. וראה רש"י ויקרא ה, יג.

29) ועפ"ז לכאורה גדול הדוחק בפירוש הרא"ם כאן „שלא יחשוב החושב שגם זו נקמצת ושירי' נאכלים כו' ויהי' פי' כליל כל המנחות ופירוש תקטר הקומץ שלהן כאלו אמר שכל המנחות יוקטר הקומץ שלהן“.

30) ו, טז.

הוספה בשורת הגאולה

יח.

האמור לעיל איז נאָכמער בהדגשה געפינענדיק זיך אין חודש ניסן פון היינטיקן יאָר „הי' תהא שנת נפלאות אראנו“, און ווי גערעדט (אויך אין די מכתבים כלליים) וועגן די נסים ונפלאות וועלכע האָבן פאַסירט דעם יאָר (נאָענט צו דעם היינטיקן פורים), אַז ס'איז בטל געוואָרן אַ מנגד צו אידן, ביז אַז דער נצחון האָט געבראַכט דערצו, אַז דער שונא זאָל באַפרייען, אין אַ גוטן אופן, אַ טייל פון די מלחמה־געפאַנגענע וכו', ווי גערעדט אויספירלעך פריער.

און זיכער וועט דער אויבערשטער ממשיך זיין ווייזן נסים ונפלאות, ביז – ועיקר – „אראנו נפלאות“ בגאולה האמיתית והשלמה,

וואָס די מלחמות אין יענעם טייל וועלט („מלך פרס“ מיט „מלך ארם“) זיינען פון די סימנים אַז אַט קומט די גאולה ע"י משיח צדקנו, ווי עס שטייט אין ילקוט שמעוני¹, און ווי ער זאָגט דאָרט, אַז „בני אל תתיראו .. הגיע זמן גאולתכם“, און „מלך המשיח עומד על גג ביהמ"ק והוא משמיע להם לישראל ואומר, ענוים הגיע זמן גאולתכם!“

(משיחות ש"פ צו, שבת הגדול, ח' ניסן תנש"א)

1) ישע"י רמז תצט.

האמור לעיל הוא בהדגשה יתירה כשנמצאים בחודש ניסן דשנה זו „הי' תהא שנת נפלאות אראנו“, וכמדובר (גם במכתבים כלליים) ע"ד הנסים והנפלאות שקרו בשנה זו (בסמיכות לחג הפורים), שהתבטל

ה„פרשה החסידית“ – של שבוע זה: נשאלת על לשון הפסוק „ביום המשח אותו“ – „דלכאורה הוּי ליה למימר (=היה צריך לומר) מיום המשח אותו, מאחר שנאמר אחר כך מנחה תמיד“. והתשובה היא שזה „כדי שעל ידי זה יהיה בכל יום ויום עד עולם גילוי בחינת ומדרגת יום המשח אותו“. ובהמשך מוסבר, שזה הנאמר „בקרבת אהרן בחינת ומדרגת יום המשח

אותו“. ובהמשך מוסבר, שזה הנאמר „בקרבת אהרן מנחה תמיד, דהיינו עד עולם, ואף על פי כן הוא בחינת ביום המשח אותו“. וזה מתאים להסבר המובא לעיל בדרך הנגלה, שכל יום ויום הוא „יום המשח אותו“.

(משיחות ש"פ צו תשכ"ו,
מוצאי ש"פ צו תשל"ח)

לזכות

כ"ק אדונו מורנו זרבינו

מלך המשיח

ויהי' שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי', יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונו מורנו זרבינו מלך המשיח
לעולם ועד

1. לדעת רש"י מנחת כהן גדול היא קרבן ציבור

מהו הטעם להבדל בין מנחת כהן גדול לבין מנחת כהן סתם?

לפי האמור לעיל בסעיף ב' מובן הדבר בפשטות: לדעת רש"י, בפשוטו של מקרא, חביתי הכהן הגדול, הקרבים תמיד בכל יום, אינם קרבן (של הכהן הגדול בתור) יחיד, הדומה למנחת כהן סתם, ורק נוסף בה הקשר לכהונה גדולה, אלא זהו קרבן המובא על ידו כשליח של כלל ישראל – בדומה לקרבן התמיד, כעין קרבן ציבור.

לפי זה מובן מדוע סובר רש"י שבחביתי כהן גדול יש צורך בקמיצה, כיון שאין זו כמנחת כהן, אלא כמנחת ציבור, החייב בקמיצה³⁷, כשאר המנחות המוקטרות על המזבח³⁸. אך כיון שלמעשה מובאת המנחה באמצעות הכהן הגדול, היא דומה גם למנחת כהן³⁹, שאין שיריה נאכלין⁴⁰.

מסיבה זו מקדים רש"י על תחילת הפסוק „והכהן המשיח תחתיו מבניו“ ומשנה בפירושו: „המשיח מבניו תחתיו“:

בכך רוצה רש"י לשלול, בפשוטו של מקרא, את פירושו של רבי יהודה: לדעת רבי יהודה יוצא, שהמילה „מבניו“, וכן המילה „תחתיו“, אינה קשורה למילה „משיח“, אלא ל„יעשה...“ – ומשמעות הפסוק היא, כדלעיל: „והכהן המשיח“ – אם הוא מת, הרי – „תחתיו מבניו יעשה אותה“ – בניו צריכים להביא קרבן מנחה במקומו.

למרות שפירוש זה רחוק, לכאורה, מפשטות הפסוק, ניתן היה לחשוב, שמכך

בפסוק הראשון, שבו מדובר על מנחת הכהן המשיח, נאמר „כליל תקטר“, ואילו בפסוק השני, שבו מדובר על „וכל מנחת כהן“, נאמר „כליל תהיה“³¹.

משינוי זה מדייק רש"י שאלו הם שני אופנים שונים של „כליל“ – ואת זאת הוא מבאר בהרחבה:

על „כליל תקטר“ מפרש רש"י „אין נקמצת להיות שיריה נאכלין אלא כולה כליל“. באמצעות ההרחבה בלשונו מבהיר רש"י את כוונתו, שהביטוי „כליל תקטר“ אינו שולל את ענין הקמיצה. צריכה להיות קמיצה, אך זוהי קמיצה אשר „אין שיריה נאכלין“, אלא גם אותם מקטרים על המזבח³² – „קומץ קרב לעצמו ושירים קרבין לעצמן“³³. וזוהי המשמעות של „כליל תקטר“³⁴ – שהכל, הקומץ והשירים, מוקטר על המזבח³⁵.

בפעם השניה, כשנאמר „כליל (תהיה)“, לגבי „כל מנחת כהן“, המשמעות היא „כולה שורה לגבוהה“ – במנחה זו אין הבחנה בין קומץ לבין שירים, אלא היא מוקטרת כולה בשורה, אין כלל קמיצה. „כליל תהיה“ – היא נשאת כליל בהוייתו³⁶.

31 ראה מפרשי התו"כ עה"פ כאן. ובמנחות נא, ב. עה, א. ובמפרשים שם. וראה לקמן בפנים.

32 וכ"כ במשכיל לדוד בפירש"י כאן.
33 וכדעת ר"ש (מנחות עב, ב במשנה) במנחת חוטא של כהנים. – במשכיל לדוד כתב, „והיינו אליבא דר"ש כו' ופירש כוותי' משום דפשטא דמלתא משמע הכי“ (וראה נחלת יעקב בפירש"י כאן). וצ"ע, דלכאורה לדעת ר"ש הוא רק במנחת חוטא של כהן. וראה לשון הרמב"ם בפיה"מ מנחות שם „מפני שהיא מנחת חוטא“. וראה סוגיית הגמ' שם עג, סע"ב ואילך ובחי' הרשב"א שם.

34 ולפ"ז יש לומר דרש"י לשיטתו בפירושו לש"ס דמפרש במנחות (נא, ב) דעת ר"ש „כליל תקטר שתהי' כולה בהקטרה“, „שלא יעשה ממנה שיריים לאכילה“. ולהעיר שבתוס' שם העתיקו ל' רש"י בני תיבת „לאכילה“.

35 להעיר ממנחות עה, א. בפירש"י שם ד"ה דלמע' ובשטמ"ק שם אות ה, דלר"ש „בפני עצמן משמע דלא במקום המערכה והיינו תפוח“. אמנם מדלא פירש רש"י בפשט"מ שיש חילוק בהקטרתם משמע דהשיריים נקטרים במקום הקומץ אלא שנקטרי' לאחריו.

36 ואף פרש"י העתיק בהד"ה רק תיבת „כליל“ ולא תיבת „תהיה“ – י"ל (בדוחק) שסמך על מה שהעתיק תיכף לפני"ז, וכן כל מנחת כהן כליל תהי'.

37 ולהעיר מתוס' שחובא לעיל הערה 19 – החילוק בין ר"י ור"ש אי איצטרך קרא שכולה תקטר.

38 ראה רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב ה"ג ואילך.

39 דלא כמנחת ציבור (מנחת העומר) שקרב ע"ג המזבח ששיירי' נאכלין „כשיירי כל המנחות“ (רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ו סה"ב).

40 ויש לומר שהוא ע"ד הא ד, כל הנשואות לכהונה .. אין מנחתה נאכלת מפני שיש לו חלק בה ואינו עולה כליל מפני שיש לה חלק בה אלא הקומץ קרב בעצמו והשיריים קריבין בעצמן – סוטה כג, א. וראה שם ע"ב: ואפי' רבנן לא פליגי. ע"ש.

ומסקנת התוספות היא „ורבי שמעון לית ליה האי סברא” (=רבי שמעון אינו מסכים לסברה זו).

ולכאורה: מהי המחלוקת ביניהם – האם מובן מאליו שצריך להקריב בכל יום (גם לדורות), או שיש צורך לשם כך בלימוד מיוחד?

הענין מובן לפי האמור לעיל: העבודות התמידיות במקדש קשורות לציבור, כי ציבור הוא מציאות תמידית ונצחית⁴⁵, כהלכה הידועה שציבור לא מת⁴⁶. ולפיכך, לדעת רבי שמעון, שחביתי כהן גדול הם כקרבן ציבור⁴⁷, אין צורך בלימוד מיוחד לכך שהציבור „מנחה תמיד” הוא גם לדורות, שהרי זה כקרבן תמיד הקרב בכל יום.

אבל לדעת רבי יהודה זהו קרבן יחיד, קרבנו של הכהן הגדול עצמו, ולגבי קרבן יחיד אין מוצאים שהוא מוקרב „תמיד” בכל יום, ולפיכך יש צורך בלימוד מיוחד לכך שמצות הקרבה של קרבן יחיד זה היא „חוקה לעולם תהא, שבכל יום יקריבנה”.

ח. הקרבת החביתין בכל יום – חובה חדשה או מתמשכת?

לפי זה יש לומר, שההבדל ביניהם אינו רק לגבי השאלה האם יש צורך בלימוד מיוחד לשם כך, אלא גם לגבי סוג התמידיות של הקרבן:

יש לומר, שהחובות התמידיות המוטלות על הציבור אינן באופן שכל יום יש חובה חדשה ונוספת, אלא שישנה חובה אחת תמידית ומתמשכת, כשם שהציבור עצמו הוא מציאות אחת תמידית ומתמשכת, כדלעיל.

ההפסוק נכתב בסדר זה – במקום „מבניו תחתיו” נאמר „תחתיו מבניו” – רומזת התורה (בנוסף לפירוש הפשוט של הפסוק, שהכהן המשיח הבא צריך להביא חביתי כהן גדול), גם להלכה נוספת, שכהן גדול שמת – בניו צריכים להביא את קרבנו, כדעת רבי יהודה⁴¹.

רש”י שולל פירוש זה בפשוטו של מקרא, ומסביר, שכאילו נאמר מלכתחילה בפסוק „המשיח מבניו תחתיו”, ללא הפסק בין „משיח” לבין „מבניו” – הכהן המשיח שהוא „מבניו תחתיו”⁴². אך לא סתם בניו, שהרי לדעת רש”י באים חביתי כהן גדול ככפרה על כלל ישראל, והכהן הגדול מביאם כשליח של כלל ישראל, ולכן אין מתאים שאם כהן גדול מת יביאו בניו, שאינם כהנים גדולים, ואינם שלוחים של כלל ישראל, את הקרבן.

ז. הסבר להבדל נוסף בין רבי יהודה לרבי שמעון

לפי האמור לעיל, שההבדל בין רבי יהודה לבין רבי שמעון נעוץ במחלוקת לגבי מהות מנחת חביתין, גם כאשר הכהן הגדול עצמו מביאה, ניתן להסביר הבדל נוסף בהקרבת החביתין:

הגמרא⁴¹ שואלת: „ורבי יהודה האי חק עולם מאי עביד ליה? (=כיצד הוא מסביר את המילים חק עולם). חוקה לעולם תהא” (=שמצוה זו נוהגת לדורות).

ומסבירים על כך בעלי ה„תוספות”⁴³: „דהוה אמינא אהרן מקריב חביתין בכל יום ובניו בשעה שנעשו כהנים גדולים אף-על-פי שכבר נתחנכו בכהונת הדיוט”, ולכן יש צורך בלימוד „חוקה לעולם תהא שבכל יום יקריבנה”⁴⁴.

(41) מנחות נא, ב.

(42) ראה חק גן נתן מנחות שם (ריש ע”ב).

(43) בתוד”ה חק. ולכאורה כ”ה הכוונה בפרש”י „שתהא מצוה זו נוהגת לדורות”. וראה בארוכה ביאור הרי”פ פערלא לסהמ”צ רס”ג ח”ג פרשה מט (ושם קצה, סע”ד ואילך).

(44) לשון רבינו גרשום מנחות שם. ולהעיר דבצפעי”נ בהשטמות להל’ שקלים שם (ועד”ז במכתבי תורה מכתב קמט) מפרש פירושו מחדש בדרשת ר”י חוקה לעולם תהא: ר”ל כמו היום הראשון לאחר שהביא שחית חייבים היורשים להביא כן לעולם.

ויש לומר שיש לכך השלכה להלכה: לפי הסבר זה על מהותה של „מנחה תמיד” יוצא, שחביתי כהן גדול המוקרבים בכל יום הם מנחת חינוך – „ביום המשח אותו”⁵¹, וניתן ללמוד מכך, שבדיוק כשם שכהן גדול אסור מלכתחילה לעבוד כל עבודה שהיא לפני הבאת מנחת חינוך⁵², כך בכל יום ויום אסור לו לעבוד – מלכתחילה, לפחות⁵³ – שום עבודה לפני הבאת החביתין⁵⁴.

ט. ההסבר ב„לקוטי תורה” על „ביום המשח אותו”

הסבר זה לגבי מהותה של „מנחה תמיד”, לפי הדעה שזוהו קרבן יחיד, ש„יום המשח אותו” מתמשך, וכך שבכל יום ויום חלה החובה של הבאת קרבן חינוך – מתאים גם לביאור ב„לקוטי תורה”⁵⁵ –

(51) ע”פ הנ”ל בפנים שוהי הכוונה בתו”כ – מובנת ג”כ הקס”ד בתו”כ (לקמן פסוק יד (ספ”ד)) דמנחת חינוך (של כהן הדיוט) דומה למנחת חביתין: „יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו כו’ מה אהרן דוחה את השבת אף בניו כו’”, והוצרך לימוד מיוחד לשלול זה. ע”ש.

(52) ראה מנחות שם. רמב”ם הל’ כלי המקדש פ”ה ה”ו. וראה במשנה למלך שם ועוד בגירסת התו”כ פרשתנו עה”פ (ו, ג) – אם עבודתו פטולה או כשירה. ובמפרשי הירושלמי שקלים פ”ו ה”ג.

(53) כן משמע במאירי שקלים שם: ואם עבר כה”ג ועבר קודם שיקריב מנחת חביתיו שבכל יום עבודתו מכל מקום כשירה. והוא הדין לכהן הדיוט ביום תנוכו כו’. (ולהעיר ממאירי יומא ה, ב: ועשירית האיפה שכל כהן מקריב ביום חינוכו וכהן גדול בכ”י, שמפרש דלא כפרש”י שם).

(54) לכאורה יש לכאור ע”פ”ו גם דעת הירושלמי שקלים שם דבו ביום שנתקרב תחילה לעבודה בו ביום נתמנה להיות כה”ג מביא שתיים אחת לחינוכו ואחת לחובת היום [את”ל שאין זה רק קס”ד – ראה מפרשי הירושלמי שם] – שהטעם בזה הוא שמנחת חביתין עולה לו לחינוך כה”ג* (ולא כבתקלין חדתין שם והוא דחיונו כה”ג עולה ג”כ לתחילת עבודה (חינוך כהן הדיוט)). וכן משמע דעת המאירי שקלים שם, שכותב בממשך להנ”ל (בהערה שלפניו): ונמצא שאם ביום שנתחנך לעבודה נתמנה כהן גדול מביא שתי מנחות חביתין אחת לחינוכו ואחת לעבודת היום.

ועפ”ז יש לומר דזהו החילוק בין דעת הבבלי (מנחות עח, א) וירושלמי הנ”ל. וראה רמב”ם שם ה”ו ובנ”כ שם. וראה עזרת כהנים (תוספת העזרה) לתו”כ שם. ואכ”מ.

(55) צו ח, ב.

(* ראה רמב”ם שם סה”ז, ומעשה שלשתן שוה הוא” ובמשנה למלך שם.

וכך גם לגבי חביתי כהן גדול: אם הם כקרבן ציבור, הרי שחובת הקרבתו באופן של „מנחה תמיד” היא חובה אחת של הקרבה בכל יום ויום, החלה על הכהן הגדול ביום שנמשח ונתחנך לעבודה, בדומה לחובה של קרבן תמיד⁴⁸ המוטלת על הציבור.

אך אם זהו קרבן יחיד, אשר אצלו אין תמידיות כזאת (כאצל ציבור, ש„לא מת”), יש לומר, שחובת הקרבה של „מנחה תמיד”^{48*} מתחדשת, ובכל יום ויום מוטלת על הכהן הגדול חובה חדשה של הקרבת חביתים⁴⁹.

לפי זה תובן הדרשה ב„תורת כהנים” על הפסוק „זה קרבן אהרן ביום המשח אותו... מנחה תמיד”, וזוהי לשונה: „מיום שנמשח מביא עשירית האיפה עד עולם, או אינו אומר ביום המשח אותו [אלא] ביום שנמשח מביא עשירית האיפה ומפסיק, תלמוד לומר מנחה תמיד. הא מה אני מקיים ביום המשח אותו – ביום המשח מביא עשירית האיפה עד עולם”.

לכאורה, אין מובן: מהי משמעות התשובה המובאת בתורת כהנים שהמילים „ביום המשח אותו” מלמדות ש„ביום המשח מביא... עד עולם”? הרי גם מן המילים „מנחה תמיד” בלבד ניתן לדעת שצריך להביא את הקרבן תמיד מיום היותו כהן גדול („יום המשח אותו”)⁵⁰?

אלא, לפי האמור לעיל יש לומר, שהכוונה בתורת כהנים היא, שכל יום „עד עולם” נחשב „יום המשח אותו” – „יום המשח אותו” עצמו, נמשך לתמיד. על ידי כך מובנת המהות של „מנחה תמיד” – התמידיות היא בכך שבכל יום החובה להביא קרבן מנחה, היא בדיוק כאילו היה זה „יום המשח אותו”.

(48) אבל להעיר מצפעי”נ מהד”ת (כו, א; פח, א) שקו”ט כהנ”ל גם בקרבן תמיד, אם החיוב בכל יום ויום פרטי להקריב א’ בבוקר וא’ בערב, או זה חיוב תמידי שבכל יום יקריב שני תמידים. ולפי המבואר לעיל בפנים לכאורה משמע בפשטות דחיוב התמידים ה”ז כאופן הב’.

(48*) היינו מצד הלימוד שבתו”כ (דלקמן בפנים) מ„ביום המשח אותו” (כי לולא זה ה’ אפ”ל שאין בזה גדר של תמידיות, כ”א רק חיוב להקריב בכל יום).

(49) ראה ע”ד ב’ סברות הנ”ל באנציקלופדי” תלמודית שם וש”ג.

(50) ראה בארוכה השקו”ט במפרשי התו”כ שם. ופירושים לכא” דחוק.